

РОСЛИННІСТЬ БІЛООЗЕРСЬКОЇ ДІЛЯНКИ РІВНЕНСЬКОГО ПРИРОДНОГО ЗАПОВІДНИКА

В. А. ОНИЩЕНКО¹, Т. Л. АНДРІЄНКО¹, О. І. ПРЯДКО²

¹Інститут ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України

²Національний природний парк "Голосіївський"

e-mail: labzap@ukr.net

Стаття присвячена класифікації рослинності природно-заповідної території на північному заході України. Представлено 41 геоботанічний опис. Аналіз цих описів разом з літературними даними дозволяє виділити 10 класів, 16 союзів і 27 асоціацій. Найбільшу площу на території займають угруповання класів *Vaccinio-Piceetea* і *Scheuchzerio-Caricetea*. Клас *Vaccinio-Piceetea* представлений асоціаціями соснових лісів *Cladonio-Pinetum*, *Peucedano-Pinetum*, *Quercu-Pinetum*, клас *Scheuchzerio-Caricetea* – союзами *Sphagno-Caricion canescentis*, *Caricion canescenti-nigrae*, *Oxycocco palustri-Betulion pubescentis*. На особливу увагу заслуговують оліготрофні водні угруповання асоціації *Isoetum lacustris* класу *Litorelletea uniflorae*.

Ключові слова: Полісся, болотна, лісова, водна, класифікація, рослинність, Україна

Вступ. Білоозерська ділянка Рівненського природного заповідника має площу 8051 га. Вона знаходиться у Володимирецькому районі Рівненської області. Територія включає озеро Біле, болото Коза на захід від озера, прилеглі до озера та болота ліси. Координати центру території 51,51° північної широти і 27,71° східної довготи. За лісовпорядкувальними даними на Білоозерській ділянці ліси займають 5777,4 га (71,7%), болота – 1590,1 га (19,8%), водойми – 454,1 га (5,6%). Найбільшою водоймою є озеро Біле площею 453 га.

Загальна ботанічна характеристика Білоозерської ділянки міститься в монографії „Растительный мир Украинского Полесья в аспекте его охраны” (Андриенко и Шеляг-Сосонко, 1983). Новіші дані містяться в характеристиках Рівненського заповідника у монографіях „Фіторізноманіття Українського Полісся та його охорона” (Фіторізноманіття Українського Полісся..., 2006) і „Фіторізноманіття заповідників і національних природних парків України” (ч. 1) (Фіторізноманіття заповідників..., 2012). О.О. Орлов із співавторами опублікував статтю про рослинність Білого озера (Орлов та ін., 2009), в якій є 30 геоботанічних описів класів *Charetea*, *Litorelletea*, *Potametea*, *Phragmito-Magnocaricetea*. Асоціації цих класів ми даємо в основному на основі цієї публікації. В наведеній нижче класифікаційній схемі синтаксони, нових описів яких ми не наводимо, позначені зірочкою.

В нашій статті подається 41 геоботанічний опис (табл. 1-8). Проективне покриття вказане у відсотках. Опрацьовані нами описи були введені до бази даних рослинності у форматі VEGPLOTS. Майже всі наведені у статті

геоботанічні описи включені до бази даних GIVD EU-UA-006 "Vegetation database of Ukraine and adjacent parts of Russia" у форматі TURBOVEG.

Угруповання класу *Charetea* виявлені в Білому озері. Представлені асоціацією *Charetum delicatulae* (Орлов та ін., 2009; Iakushenko & Borysova, 2012). Клас *Litorelletea uniflorae*, що включає оліготрофні водні угруповання, представлений асоціацією *Isoetum lacustris*. Вона поширена в озері Білому на піщаному дні на глибині 0,5-1,0 м, утворюючи смугу завширшки до 1,5 м. Угруповання з домінуванням *Isoetes lacustris* занесені до Зеленої книги України, домінуючий вид – до Червоної книги України.

Із класу *Potametea* виявлено 5 асоціацій, з яких слід відмітити *Potametum graminei*, яка характерна для мілких ділянок мезотрофних водойм з мінеральним (незамуленим) дном. Її інколи розглядають в класі *Litorelletea uniflorae*. Із класу *Phragmito-Magnocaricetea* відмічено три звичайних в Україні асоціації, всі – на Білому озері. Угруповання класу, ймовірно, є і на болотах Білоозерської ділянки, але такі описи відсутні.

Трав'яні псамофітні угруповання класу *Koelerio-Corynephoretea*, виявлені на Білоозерській ділянці заповідника, належать до союзу *Corynephorion canescentis* (табл. 1) і тяжіють до асоціації *Corniculario aculeatae-Corynephorum canescentis*. Клас *Molinio-Arthenatheretea* в наявному матеріалі представлений одним описом, який належить до маловідомого і не загально визнаного порядку *Potentillo-Polygonetalia* (союз *Potentillion anserinae*) (табл. 2).

Болотні угруповання класу *Scheuchzerio-Caricetea* займають велику площу (понад 1 тис.

га). Більшість наявних описів належать до союзу Sphagno-Caricion canescentis (табл. 3). Нерідко трапляються евтрофніші болотні угруповання союзу Caricion canescenti-nigrae. Відмічені також лісові мезотрофні болота союзу Охусосо palustri-Betulion pubescentis. Оліготрофні болота (клас Охусосо-Sphagnetea) займають меншу площу. Вони представлені двома найпоширенішими на Поліссі асоціаціями класу: Eriophoro vaginati-Sphagnetum recurvi (олігомезотрофні болота) та Sphagno-Pinetum sylvestris (оліготрофні та олігомезотрофні болота з пригніченою сосною) (табл. 4). Наявні описи класу Alnetea glutinosae належать до відносно бідної в едафічному відношенні асоціації Sphagno squarrosi-Alnetum (табл. 5). Хвойні ліси класу Vaccinio-Piceetea переважають за площею. Це в основному соснові ліси союзу Dicrano-Pinion, які належать щонайменше до трьох асоціацій, по яких є повні геоботанічні описи (табл. 6). Меншу площу займають ялинові ліси союзу Piceion abietis (асоціації Querco-Piceetum і Sphagno girgensohnii-Piceetum) (табл. 7). Клас Querco-Fagetea представлений мезофільною асоціацією Tilio-Carpinetum, яка репрезентує союз Carpinion на північному заході України, та гідрофільною асоціацією Fraxino-Alnetum (табл. 8).

Таблиця 1.

Описи класу Koelerio-Corynephoretea (союз Corynephorion canescentis)

Table 1.

Relevés of the Koelerio-Corynephoretea (alliance Corynephorion canescentis)

Номер в таблиці	1	2	3
Номер опису в базі даних GIVD EU-UA-006	1627	1631	1632
Ярус трав	80	20	45
Мохи	0	0	0

Ch Koelerio-Corynephoretea

Thymus serpyllum	+	.	.
Helichrysum arenarium	+	.	.
Oenothera sp.	+	.	.
Corynephorus canescens	.	+	.
Festuca ovina	.	+	.
Hyрochoeris radicata	.	+	.
Filago minima	.	.	1
Jasione montana	.	.	+
Spergula morisonii	.	.	+
Rumex acetosella	+	+	+

Ch Arrhenatheretalia

Knautia arvensis	+	.	.
Інші види			
Agrostis capillaris	.	20	40
Anagallis arvensis	.	.	+
Anchusa procera	+	.	.
Asperula cynanchica	.	.	+
Calamagrostis epigeios	55	.	.
Coronilla varia	1	.	.
Cruciata glabra	+	.	.

Номер в таблиці	1	2	3
Elytrigia repens	+	.	.
Erigeron canadensis	.	.	+
Euphorbia cyparissias	+	.	.
Fragaria vesca	+	.	.
Galium mollugo	+	.	.
Galium verum	+	.	.
Geum urbanum	+	.	.
Hypericum elegans	.	.	+
Hypericum humifusum	.	+	1
Melampyrum pratense	.	+	.
Melandrium album	+	.	.
Pteridium aquilinum	1	.	.
Quercus robur	1	.	.
Saponaria officinalis	2	.	.
Sedum ruprechtii	+	.	.
Verbascum nigrum	+	.	.
Veronica officinalis	+	.	.
Vicia sepium	.	.	+
1 (1627) – Т.Л. Андрієнко, 18.07.2004			
2 (1631) – Т.Л. Андрієнко, 19.07.2004			
3 (1632) – Т.Л. Андрієнко, 19.07.2004			

Таблиця 2.

Опис класу Molinio-Arrhenatheretea (союз Potentillion anserinae)

Table 2.

Relevés of the Molinio-Arrhenatheretea (alliance Potentillion anserinae)

Номер в таблиці	1
Номер опису в базі даних GIVD EU-UA-006	1629
Ярус дерев	0
Ярус чагарників	1
Ярус трав	75
Мохи	7

Ch Trifolio fragiferae-Agrostietalia stoloniferae

Agrostis stolonifera	35
Potentilla anserina	+
Potentilla reptans	+
Ranunculus repens	5
Trifolium fragiferum	+

Ch Arrhenatheretalia

Leontodon autumnalis	+
----------------------	---

Ch Molinietalia

Climacium dendroides	4
----------------------	---

Ch Caricetalia nigrae

Ranunculus flammula	+
Veronica scutellata	+

Ch Pragmito-Magnocaricetea

Galium palustre	+
Iris pseudacorus	+
Juncus effusus	+
Leersia oryzoides	+

Інші види

Calliergonella cuspidata	1
Carex leporina	+
Mentha arvensis	1
Poa palustris	+
Salix cinerea	1
1 (1629) – Т.Л. Андрієнко, 19.07.2004	

Таблиця 3.

Описи класу *Scheuchzerio-Caricetea*

Table 3.

Relevés of the *Scheuchzerio-Caricetea*

Номер ділянки в таблиці	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Номер опису в базі даних GIVD EU-UA-006	1633	1639	1625	1636	1628	1637	1638	1640	1643	1651	1648	1641
Ярус дерев	25	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10	0
Ярус чагарників	5	15	0	5	10	10	10	10	10	0	5	2
Ярус трав	80	65	60	45	80	60	60	60	75	80	80	70
Мохи	70	80	100	100	90	70	70	80	95	90	80	50
Кількість видів судинних рослин	12	17	8	11	20	15	20	14	17	15	13	16
Кількість видів судинних рослин і мохів	13	19	9	12	23	16	23	16	18	16	14	17
Синтаксони	1	2		3		4		5			6	

Ch Scheuchzerio-Caricetea,**Scheuchzerietalia**

Carex lasiocarpa	55	40	60	12	40	7	6	5	.	.	.	5
Carex rostrata	+	5	.	.	18	30	35	40	+	.	.	8
Comarum palustre	.	+	.	.	5	1	+	+	25	23	6	+
Menyanthes trifoliata	.	+	.	5	.	.	.	.	6	23	22	+
Sphagnum teres	.	.	.	.	.	.	.	.	90	90	80	.
Carex chordoriza	+	.	.	.	.	.	.	.	15	+	.	.
Agrostis canina	.	.	.	.	.	.	.	.	.	45	.	.
Carex echinata	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	+
Carex nigra	.	5	.	.	.	5	15	5	.	.	.	17
Sphagnum fallax	70	.	.	.	.	.	15	56	.	.	.	.
Sphagnum flexuosum	.	.	.	100	40	.	.	.	.	.	.	.
Carex limosa	.	.	.	4	.	.	.	.	+	.	.	.
Drosera anglica	.	.	.	.	.	+	.	.	.	.	.	.
Ranunculus flammula	.	+	.	.	.	+	+	.	.	.	.	.
Scheuchzeria palustris	.	.	+	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Sphagnum cuspidatum	.	.	100	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Sphagnum subsecundum	.	40	.	.	.	70	40	.	.	.	.	.
Veronica scutellata	.	.	.	.	.	.	+	.	.	.	.	.
Viola palustris	.	+	.	.	.	.	+	+	.	.	.	.

Ch, D Menyantho-Betuletalia

Betula pubescens	22	+	.	.	9	1	.	2	5	2	12	.
Calamagrostis canescens	4	5	.	.	2	2	.	+	.	.	42	14
Pinus sylvestris	4	15	+	5	.	8	10	8	.	.	1	.

Ch Phragmito-**Magnocaricetea**

Equisetum fluviatile	.	.	.	+	.	.	.	.	+	+	.	.
Galium palustre	.	.	.	.	+	.	+	.	2	.	.	+
Peucedanum palustre	.	.	.	.	+	.	.	.	.	.	.	.
Phragmites australis	+	.	.	12	.	.	.	.	.	.	.	.
Poa palustris	.	.	.	.	.	.	.	.	.	+	.	.
Турфа latifolia	.	.	.	.	+	.	.	.	.	.	.	.

Ch Oxycocco-Sphagnetalia

Andromeda polifolia	.	.	.	.	.	+	+	.	.	.	.	.
Eriophorum vaginatum	.	.	1	+	.	.	.	.	.	.	.	.
Vaccinium uliginosum	.	+	.	.	.	.	+	+	.	.	.	.
Ledum palustre	+	.	.	.	.	+	+	+	.	.	.	.
Polytrichum strictum	.	.	.	.	+	.	.	.	.	.	.	.
Oxycoccus palustris	5	.	.	5	.	.	+	.	+	32	10	4

Alnetea glutinosae

Alnus glutinosa	.	.	.	.	1	1	.	.	5	+	+	.
Dryopteris cristata	.	.	.	.	+	.	.	.	.	.	.	+
Thelypteris palustris	.	1	.	.	.	.	1	5	.	+	+	8
Lycopus europaeus	.	.	.	.	.	.	+	.	.	.	.	+

Номер ділянки в таблиці	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
<i>Salix cinerea</i>	.	.	.	.	1	.	.	.	1	.	.	.
<i>Salix rosmarinifolia</i>	.	.	.	.	.	.	.	.	+	+	.	.
Інші види												
<i>Agrostis stolonifera</i>	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	4
<i>Aulacomnium palustre</i>	.	.	.	.	.	.	.	.	5	.	.	.
<i>Betula pendula</i>	.	.	+	.	.	.	1	.	.	.	.	.
<i>Bidens tripartita</i>	.	+	.	.	.	.	+	.	.	.	.	.
<i>Calla palustris</i>	+	.	.	+	+	.	.	.	.	.	.	4
<i>Caltha palustris</i>	.	.	.	.	.	.	.	.	.	+	.	.
<i>Carex cinerea</i>	.	.	.	+	+	.	.	.	.	.	.	.
<i>Carex panicea</i>	.	+	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
<i>Cicuta virosa</i>	.	.	.	.	+	.	.	.	.	.	.	.
<i>Drosera intermedia</i>	.	.	+	.	.	.	.	.	.	.	.	.
<i>Drosera rotundifolia</i>	.	.	+	.	.	.	.	.	+	.	+	.
<i>Dryopteris carthusiana</i>	.	.	.	.	+	.	.	.	.	.	.	.
<i>Epilobium palustre</i>	.	+	.	.	.	.	.	+	.	.	.	+
<i>Epipactis palustris</i>	.	.	.	.	.	.	.	.	+	+	.	.
<i>Eriophorum gracile</i>	.	.	+	.	.	.	.	.	.	.	.	.
<i>Eriophorum latifolium</i>	.	2	.	.	.	12	.	.	.	.	.	.
<i>Frangula alnus</i>	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.	+	.
<i>Galium uliginosum</i>	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	+	.
<i>Juncus conglomeratus</i>	.	.	.	.	.	.	+	.	.	.	.	.
<i>Juncus effusus</i>	+	.	.	.	+	.	.	.	.	.	.	.
<i>Lysimachia thyrsoflora</i>	.	.	.	+	.	.	.	.	.	.	.	.
<i>Lysimachia vulgaris</i>	+	.	.	.	+	.	.	+	+	+	9	.
<i>Lythrum salicaria</i>	.	.	.	.	+	+	+	+	.	.	.	+
<i>Molinia caerulea</i>	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.
<i>Rhynchospora alba</i>	.	5	.	.	.	+	+	.	.	.	.	.
<i>Rumex acetosa</i>	.	.	.	.	.	.	.	.	.	+	.	.
<i>Sphagnum centrale</i>	.	40	.	.	.	.	15	.	.	.	.	.
<i>Sphagnum palustre</i>	.	.	.	.	50	.	.	24	.	.	.	50
<i>Trientalis europaea</i>	.	.	.	.	+	.	.	.	.	.	.	.
<i>Viola uliginosa</i>	.	.	.	.	+	.	.	.	.	.	.	.

Синтаксони:

1 – *Menyanto trifoliati*-*Betuletum* (x *Sphagno recurvi*-*Caricetum lasiocarpae*); 2 – *Sphagno recurvi*-*Caricetum lasiocarpae oxycocetosum palustri*; 3 – *Sphagno recurvi*-*Caricetum lasiocarpae peucedanetosum palustri*; 4 – *Sphagno recurvi*-*Caricetum rostratae*; 5 – *Agrostio caninae*-*Caricetum diandrae*; 6 – *Carici canescentis*-*Agrostietum caninae*;

Автори, дата, розташування описів:

1 (1633) – Т.Л. Андрієнко, 19.07.2004; 2 (1639) – Т.Л. Андрієнко, 24.07.1971; 3 (1625) – О.І.Прядко, 18.07.2004; 4 (1636) – Т.Л. Андрієнко, 23.05.1973; 5 (1628) – Т.Л. Андрієнко, 18.07.2004; 6 (1637) – Т.Л. Андрієнко, 24.07.1971; 7 (1638) – Т.Л. Андрієнко, 24.07.1971; 8 (1640) – Т.Л. Андрієнко, 24.07.1971; 9 (1643) – Т.Л. Андрієнко, 24.07.1971; 10 (1651) – О.І.Прядко, 25.07.1971; 11 (1648) – Т.Л. Андрієнко, 26.07.1971; 12 (1641) – Т.Л. Андрієнко, 24.07.1971

Таблиця 4.

Онис класу Oxycocco-Sphagnetea (ac. Sphagno-Pinetum sylvestris)

Table 4.

Relvevé of the Oxycocco-Sphagnetea (association Sphagno-Pinetum sylvestris)

Номер в таблиці	1
<i>Pinus sylvestris</i>	21
<i>Vaccinium uliginosum</i>	+
Ch Oxycocco-Sphagnetea	
<i>Andromeda polifolia</i>	+
<i>Eriophorum vaginatum</i>	35
<i>Oxycoccus palustris</i>	5
<i>Polytrichum strictum</i>	+
Інші види	
<i>Betula pubescens</i>	14
<i>Sphagnum fallax</i>	60
1 (1630) – Т.Л.Андрієнко, 18.07.2004	

Номер в таблиці	1
Номер опису в базі даних GIVD EU-UA-006	1630
Ярус дерев	30
Ярус чагарників	5
Ярус трав	80
Мохи	60

D Sphagno-Pinetum

Ledum palustre 40

Таблиця 5.
Ониси класу *Alnetea glutinosae* (ac. *Sphagno squarrosi-Alnetum*)

Table 5.
Relevés of the *Alnetea glutinosae* (association *Sphagno squarrosi-Alnetum*)

Номер в таблиці	1	2
Номер опису в базі даних GIVD EU-UA-006	1623	1642
Ярус дерев	35	40
Ярус чагарників	7	2
Ярус трав	75	75
Мохи	90	65
Лишайники	0	0
Експозиція	-	-
Крутизна	0	0

D *Sphagno squarrosi-Alnetum*

<i>Calla palustris</i>	+	+
<i>Carex lasiocarpa</i>	30	.
<i>Comarum palustre</i>	5	+
<i>Pinus sylvestris</i>	7	8
<i>Sphagnum auriculatum</i>	.	23
<i>Sphagnum palustre</i>	45	40
<i>Sphagnum squarrosum</i>	45	.

Ch *Alnetea glutinosae*

<i>Alnus glutinosa</i>	35	32
<i>Calamagrostis canescens</i>	1	22
<i>Thelypteris palustris</i>	5	13
<i>Salix cinerea</i>	+	+

Інші види

<i>Oxycoccus palustris</i>	2	.
<i>Andromeda polifolia</i>	+	.
<i>Agrostis stolonifera</i>	2	4
<i>Betula pubescens</i>	+	.
<i>Calligon giganteum</i>	.	1
<i>Carex appropinquata</i>	.	2
<i>Carex nigra</i>	.	9
<i>Carex vesicaria</i>	+	.
<i>Climacium dendroides</i>	.	1
<i>Epilobium palustre</i>	+	.
<i>Frangula alnus</i>	+	+
<i>Galium palustre</i>	+	5
<i>Lycopus europaeus</i>	+	.
<i>Lysimachia vulgaris</i>	+	+
<i>Lythrum salicaria</i>	+	+
<i>Menyanthes trifoliata</i>	10	9
<i>Oxycoccus palustris</i>	5	+
<i>Peucedanum palustre</i>	+	.
<i>Polygonum amphibium</i>	+	.
<i>Potentilla erecta</i>	+	.
<i>Ranunculus flammula</i>	+	.

1 (1623) – О.І.Прядко, 24.07.1971

2 (1642) – Т.Л.Андрієнко, 24.07.1971

На основі наявних повних геоботанічних описів в т. ч. опублікованих раніше, можна стверджувати про наявність на території таких синтаксонів:

CHARETEA Fukarek ex Krausch 1964

CHARETALIA FRAGILIS Sauer 1937

102

Charion fragilis Krausch 1964

- *Charetum delicatulae Doll 1989

LITORELLETEA UNIFLORAE Br.-Bl. et R.Tüxen 1943

LITORELLETALIA UNIFLORAE W.Koch 1926

Littorellion uniflorae Koch ex R.Tüxen 1937

- *Isoëtetum lacustris Szańkowski et Kłosowski ex Čtvrtlíková et Chytrý in Chytrý 2011

POTAMETEА Klika in Klika et Novák 1941

POTAMOGETONETALIA W.Koch 1926

Potamion Miljan 1933

- *Potametum graminei Lang 1967

Nymphaeion albae Oberdorfer 1957

- *Nymphaetum albae Vollmar 1947
- *Potamo natantis-Polygonetum natantis Knapp et Stoffers 1962
- *Myriophylletum spicati Soó 1927
- *Potametum pusilli Soó 1927

PHRAGMITO-MAGNOCARICETEА Klika in Klika et Novák 1941

PHRAGMITETALIA Koch 1926

Phragmition australis W. Koch 1926

- *Phragmitetum australis Savič 1926
- *Schoenoplectetum lacustris Chouard 1924

Eleocharito palustris-Sagittarion sagittifoliae

Passarge 1964

- *Eleocharitetum palustris Savič 1926

KOELERIO GLAUCAE-CORYNEPHORETEА

CANESCENTIS Klika in Klika et Novák 1941

CORYNEPHORETALIA CANESCENTIS R. Tüxen 1937

Corynephorion canescentis Klika 1934

- ?Corniculario aculeatae-Corynephoretum canescentis Steffen 1931 (Spergulo vernalis-Corynephoretum (R.Tx. 1928) Libbert 1933)

MOLINIO-ARRHENATHERETEА R.Tüxen 1937

POTENTILLO-POLYGONETALIA R.Tüxen 1947

Potentillion anserinae R.Tüxen 1947

- b.c. *Agrostis stolonifera* – [Potentillo-Polygonetalia]

SCHEUCHZERIO PALUSTRIS-CARICETEА

NIGRAE R.Tüxen 1937

SCHEUCHZERIETALIA PALUSTRIS Nordhagen 1937

Sphagno-Caricion canescentis Passarge (1964)

1978

- *Sphagno recurvi*-Caricetum lasiocarpae Zólyomi 1931
- *Sphagno recurvi*-Caricetum rostratae Steffen 1931

CARICETALIA NIGRAE W. Koch 1926 nom. mutat. propos.

Caricion canescenti-nigrae Nordhagen 1937

- *Agrostio caninae*-Caricetum diandrae Paul et Lutz 1941
- *Carici canescentis*-*Agrostietum caninae* R.Tüxen 1937

Таблиця 6.

Онучи союзу Dicrano-Pinion

Table 6.

Relevés of the Dicrano-Pinion

Номер в таблиці	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Номер опису в базі даних GIVD EU-UA-006	1289	1296	1290	1299	1298	1288	1295	.	1283	1282	1300	1286	.	1285	1291
Ярус дерев	50	45	70	70	55	70	65	70	60	70	50	50	70	80	70
Ярус чагарників	0	0	15	10	10	0	1	0	15	0	3	0	10	50	15
Ярус трав	0	7	2	30	10	15	7	80	20	15	60	60	80	45	55
Мохи	1	5	70	70	90	90	80	95	85	99	80	85	50	30	60
Лишайники	60	50	0	0	0	0	0	0	0	5	0	0	5	0	0
Експозиція	-	-	-	?	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Крутизна	0	0	0	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Синтаксон:	1		2	3				4			5			6	

D assoc.

Cetraria islandica	+	.	.	.	+	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Cladina mitis	10	7	+	.	.	.	+	.	.	.	.	.	.	.	.
Cladonia gracilis	50	40	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Corynephorus canescens	+	10	+	.	.	.	.	.	+	.	.	.	.	.	.
Cladonia furcata	.	.	+	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Polytrichum piliferum	+	5	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Carex ericetorum	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	+	.	.	.	.
Anthericum ramosum	.	.	.	.	+	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Genista tinctoria	.	.	.	.	.	.	.	.	+	.	.	.	.	.	.
Juniperus communis	+	.	15	10	10	+	.	+	+	.	.	.	.	.	.
Peucedanum oreoselinum	.	.	.	.	.	+	+	+	+	.	.	.	.	.	.
Sedum ruprechtii	.	.	.	+	+	.	.	.	+	.	.	.	.	.	.
Pteridium aquilinum	.	.	.	15	.	.	.	1	15	.	.	.	35	3	.
Solidago virgaurea	.	.	.	.	.	.	.	.	+	.	.	.	+	+	.
Luzula pilosa	.	.	.	.	.	.	.	.	+	+	+	+	.	+	+
Majanthemum bifolium	.	.	.	.	.	.	.	.	+	.	+	+	+	5	+
Quercus robur	.	.	.	.	.	.	.	+	+	+	3	2	15	15	6
Melica nutans	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	+	.	.
Populus tremula	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	40
Molinia caerulea	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	25
Ledum palustre	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	+
Polytrichum commune	.	.	.	.	.	.	.	.	+	.	.	.	.	.	+
Vaccinium uliginosum	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	+

Ch Dicrano-Pinion

Pinus sylvestris	50	45	70	70	55	70	60	55	60	70	30	30	28	.	68
Dicranum polysetum	+	.	4	10	.	+	10	1	2	10	+	3	.	.	2
Diphasiastrum complanatum	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	+	.	.	.
Hypopitys monotropa	.	.	+	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Chimaphila umbellata	.	.	.	+	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.

Ch Vaccinio-Piceion

Picea abies	.	.	.	.	.	.	.	15	.	.	+	.	.	.	3
-------------	---	---	---	---	---	---	---	----	---	---	---	---	---	---	---

Ch Vaccinio-Piceetea

Hylocomium splendens	.	.	.	.	.	+	.	.	.	.	.	.	.	.	.	+
Lycopodium annotinum	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	15
Melampyrum pratense	.	.	+	.	9	.	5	10	+	1	8	.	.	.	.	.
Pleurozium schreberi	.	.	65	60	90	90	70	85	80	90	80	80	50	20	55	.
Ptilium crista-castrensis	.	.	.	2	.	+	.	.	+	+	.	.	.	.	.	.
Trientalis europaea	.	.	.	+	.	.	.	.	+	+	+	+	+	5	+	
Vaccinium myrtillus	.	.	+	15	+	.	.	65	5	5	20	25	20	10	40	
Vaccinium vitis-idaea	.	.	.	.	.	.	.	+	.	+	12	15	+	3	.	

Інші види

Agrostis capillaris	.	.	+	+	+	.	+	.	.	.	+	+	+	.	+
Betula pendula	.	.	.	.	3	.	3	+	+	+	20	20	28	40	3

Номер в таблиці	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
<i>Calluna vulgaris</i>	.	.	.	.	.	.	.	2	.	.	+	3	40	.	.
<i>Calystegia sepium</i>	.	.	.	.	.	.	.	.	+	.	.	.	.	.	.
<i>Chamaerion angustifolium</i>	.	.	.	.	.	.	+	.	+	.	.	.	.	.	.
<i>Diphasiastrum tristachyum</i>	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	+	.	.	.	.
<i>Dryopteris carthusiana</i>	.	.	.	.	+	.	.	.	.	+	.	.	.	.	+
<i>Dryopteris filix-mas</i>	.	.	.	.	+	.	.	.	.	.	.	.	.	1	.
<i>Festuca ovina</i>	+	.	.	.	+	+	+	.	.	.	.	.	.	.	.
<i>Festuca rubra</i>	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	+	.	.
<i>Frangula alnus</i>	.	.	.	.	.	.	.	+	+	+	.	.	5	50	.
<i>Galeopsis sp.</i>	.	.	.	.	.	.	.	.	+	.	.	.	.	.	.
<i>Gypsophila fastigiata</i>	.	.	.	.	+	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
<i>Hieracium pilosella</i>	.	.	.	.	+	.	+	.	+	+	.	.	.	.	.
<i>Hypericum elegans</i>	.	.	.	+	.	.	.	.	+	.	.	.	.	.	.
<i>Jasione montana</i>	.	.	.	.	.	.	.	.	+	.	.	.	.	.	.
<i>Knautia arvensis</i>	.	.	.	+	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
<i>Lembotropis nigricans</i>	.	.	.	.	.	.	.	.	+	.	.	.	.	.	.
<i>Leucobryum glaucum</i>	.	.	.	.	.	+	.	.	.	+	.	.	.	.	+
<i>Luzula campestris</i>	.	.	+	.	.	.	.	.	+	.	.	.	.	.	.
<i>Lycopodium clavatum</i>	.	.	.	.	.	+	.	.	.	.	+	+	+	.	.
<i>Lysimachia vulgaris</i>	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
<i>Melampyrum nemorosum</i>	.	.	.	2	.	5	.	.	.	.	.	10	+	3	1
<i>Moehringia trinervia</i>	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	+	.
<i>Nardus stricta</i>	.	.	.	.	.	.	.	+	.	.	.	.	.	.	.
<i>Poa trivialis</i>	.	.	.	.	.	.	.	+	.	.	.	.	.	.	.
<i>Polygonatum odoratum</i>	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	+	.
<i>Polypodium vulgare</i>	.	.	.	.	.	+	.	.	.	.	.	.	.	.	.
<i>Polytrichum juniperinum</i>	.	.	.	.	.	+	.	.	.	+	.	.	.	.	.
<i>Rubus idaeus</i>	.	.	.	.	.	.	.	+	.	.	.	.	.	+	.
<i>Rubus nessensis</i>	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	+
<i>Rubus saxatilis</i>	.	.	.	.	.	.	.	.	.	+	.	.	.	.	.
<i>Rubus sp.</i>	.	.	.	.	.	.	.	.	+	.	+	+	.	.	.
<i>Rumex acetosa</i>	.	.	.	.	.	.	.	.	+	.	.	.	.	.	.
<i>Scleranthus perennis</i>	.	.	.	.	.	.	.	.	+	.	.	.	.	.	.
<i>Senecio sp.</i>	.	.	.	.	.	.	+	.	.	.	.	.	.	.	.
<i>Sieglingia decumbens</i>	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	+	+	.	.	.
<i>Silene lithuanica</i>	.	.	.	.	.	.	.	.	+	.	.	.	.	.	.
<i>Sorbus aucuparia</i>	.	.	.	.	.	.	.	+	.	.	+	+	5	20	+
<i>Sphagnum sp.</i>	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	+	.
<i>Thymus serpyllum</i>	.	.	.	.	+	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
<i>Trifolium repens</i>	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	+	.
<i>Ulmus glabra</i>	.	.	.	.	.	.	.	+	.	.	.	.	.	.	.
<i>Veronica officinalis</i>	.	.	.	.	.	.	.	.	+	.	.	.	.	.	.
<i>Vicia cassubica</i>	.	.	+	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.
<i>Viola montana</i>	.	.	.	+	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.

Синтаксони:

- 1 – Cladonio-Pinetum
- 2 – Cladonio-Pinetum x Peucedano-Pinetum
- 3 – Peucedano-Pinetum
- 4 – Peucedano-Pinetum x Quercu-Pinetum
- 5 – Quercu-Pinetum typicum
- 6 – Quercu-Pinetum molinietosum

Автори, дата, розташування описів:

- 1 (1289) – О.І.Прядко, 17.07.2004, кв. 13
- 2 (1296) – Т.Л. Андриєнко, 18.07.2004, кв. 13
- 3 (1290) – О.І.Прядко, 17.07.2004, кв. 8
- 4 (1299) – Т.Л. Андриєнко, 18.07.2004, кв. 9
- 5 (1298) – Т.Л. Андриєнко, 18.07.2004, кв. 8
- 6 (1288) – О.І.Прядко, 17.07.2004, кв. 14
- 7 (1295) – Т.Л. Андриєнко, 18.07.2004, кв. 14

8 – О. Чорноус, липень 2004

- 9 (1283) – О.П. Чорноус, липень 2004, кв. 57
- 10 (1282) – О.І.Прядко, 17.07.2004, кв. 57
- 11 (1300) – Т.Л. Андриєнко, 19.07.2004, кв. 25
- 12 (1286) – О.П. Чорноус, липень 2004, кв. 25
- 13 – О.І.Прядко, 17.07.2004, кв. 48
- 14 (1285) – О.П. Чорноус, липень 2004, кв. 48
- 15 (1291) – О.І.Прядко, 17.07.2004, кв. 25

MENYANTHO TRIFOLIATI-BETULETALIA
PUBESCENTIS Hryhora et al. 2005

Oxycocco palustri-Betulion pubescentis
Hryhora et al. 2005

- Menyantho trifoliati-Betuletum pubescentis Hryhora et al. 2005

OXYCOCCO-SPHAGNETEA Br.-Bl. et R.Tüxen ex Westhoff et al. 1946

SPHAGNETALIA MAGELLANICI (Pawłowski 1928) Kästner et Flößner 1933

Sphagnion magellanicum Kästner et Flößner 1933

- Eriophoro vaginati-Sphagnetum recurvi Hueck 1925
- Sphagno-Pinetum sylvestris Kobendza 1930 (Eriophoro vaginati-Pinetum sylvestris Hueck 1931, Ledo-Sphagnetum Sukopp 1959, Sphagno magellanicum-Ledetum palustris Sukopp 1959 ex Neuhäusl 1969 nom. invers. et mut. propos.)

ALNETEA GLUTINOSAE Br.-Bl. et R.Tx. 1943
ALNETALIA GLUTINOSAE R.Tüxen 1937

Alnion glutinosae (Malcuit 1929) Mejer Drees 1936

- Sphagno squarrosi-Alnetum Solinska-Górnicka 1975

VACCINIO-PICEETEA Br.-Bl. in Br.-Bl. et al. 1939
VACCINIO-PICEETALIA Br.-Bl. 1939

Dicrano-Pinion sylvestris (Libbert 1933) W.Matuszkiewicz 1962

- Cladonio-Pinetum sylvestris Juraszek 1928
- Querco-Pinetum sylvestris (W. Matuszkiewicz 1981) J. Matuszkiewicz 1988
- Molinio caeruleae-Pinetum sylvestris W. Matuszkiewicz et J. Matuszkiewicz 1973

Piceion abietis Pawłowski et al. 1928

- Querco-Piceetum (W.Matuszkiewicz 1952) W.Matuszkiewicz et Polakowski 1955
- Sphagno girgensohnii-Piceetum abietis Polakowski 1962

QUERCO-FAGETEA Br.-Bl. et Vlieger in Vlieger 1937
FAGETALIA SYLVATICAE Pawłowski 1928

Carpinion betuli Issler 1931

- Tilio-Carpinetum Traczyk 1962
  - calamagrostietosum Traczyk 1962
  - stachyetosum Traczyk 1962

Alnion incanae Pawłowski et al. 1928

- Fraxino-Alnetum W.Matuszkiewicz 1952

Серед чотирьох ділянок Рівненського природного заповідника Білоозерська ділянка є найрізноманітнішою за рослинністю. Нові польові геоботанічні дослідження, безумовно, значно збільшать список виявлених на цій території синтаксонів. Зокрема, досі не оприлюднено описи союзів Magnosarcion, Salicion cinereaе, рудеральної рослинності.

Таблиця 7.

Onisci союзу Piceion abietis

Table 7.

Relevés of the Piceion abietis

Номер в таблиці	1	2	3
Номер опису в базі даних GIVD EU-UA-006		1293	1292
Ярус дерев	80	70	80
Ярус чагарників	30	10	0
Ярус трав	1	50	50
Мохи	1	0	20
Лишайники	0	0	0
Експозиція	-	-	-
Крутизна	0	0	0
Синтаксон:	1		2

D assoc.

Calamagrostis arundinacea	+	+	.
Luzula pilosa	+	+	.
Majanthemum bifolium	+	+	.
Oxalis acetosella	+	5	.
Carex lasiocarpa	.	.	+
Carex nigra	.	.	+
Sphagnum flexuosum	.	.	10
Sphagnum palustre	.	.	10

Ch Vaccinio-Piceetea

Hylocomium splendens	+	.	.
Lycopodium annotinum	+	.	40
Melampyrum pratense	+	.	.
Picea abies	48	42	40
Pleurozium schreberi	+	.	.
Trientalis europaea	+	.	+
Vaccinium myrtillus	+	15	8
Vaccinium vitis-idaea	+	.	+

Інші види

Aegopodium podagraria	.	+	.
Ajuga reptans	.	2	.
Alnus glutinosa	10	14	20
Betula pendula	10	14	20
Brachythecium salebrosum	.	+	.
Brachythecium velutinum	.	+	.
Convallaria majalis	.	+	.
Corylus avellana	.	5	+
Dicranum polysetum	+	.	.
Dryopteris carthusiana	+	+	+
Equisetum sylvaticum	.	+	.
Frangula alnus	.	.	1
Lamium galeobdolon	.	+	.
Geranium sylvaticum	.	+	.
Hepatica nobilis	.	+	.
Hypericum maculatum	.	+	.
Hypnum cupressiforme	.	+	.
Juncus effusus	.	.	+

Номер в таблиці	1	2	3
Leucobryum glaucum	.	.	+
Lilium martagon	.	+	.
Lysimachia vulgaris	.	.	+
Melica nutans	.	+	.
Melittis sarmatica	.	+	.
Moehringia trinervia	+	.	.
Molinia caerulea	+	.	+
Pinus sylvestris	2	.	10
Plagiomnium affine	+	+	.
Populus tremula	10	+	.
Pteridium aquilinum	+	.	+
Pulmonaria obscura	.	+	.
Quercus robur	.	.	+
Rubus saxatilis	.	+	.
Sorbus aucuparia	+	.	+
Thalictrum aquilegifolium	.	+	.
Vicia sepium	.	+	.
Viola reichenbachiana	.	+	.
Синтаксони:			
1 – Quercus-Piceetum			
2 – Sphagno girgensohnii-Piceetum			

Автори, дата, розташування описів:

1 – О.І. Прядко, липень 2004;

2 (1292) – О.І.Прядко, 17.07.2004, кв. 25

3 (1293) – О.І.Прядко, 17.07.2004, кв. 18

Таблиця 8.

Onisci класу Quercus-Fagetea

Table 8.

Relevés of the Quercus-Fagetea

Номер в таблиці	1	2	3
Номер опису в базі даних GIVD EU-UA-006	-	-	1294
Ярус дерев	90	85	80
Ярус чагарників	5	0	20
Ярус трав	50	50	40
Мохи	0	0	1
Експозиція	-	-	-
Крутизна	0	0	0
Синтаксон	1	2	3

D Tilio-Carpinetum

calamagrostietosum

Calamagrostis arundinacea

+	.	.
+	.	.

Pyrola rotundifolia

Ch Carpinion

Carpinus betulus

56	34	.
10	.	.
30	+	.

Tilia cordata

Stellaria holostea

Ch, D Alnion incanae

Festuca gigantea

.	.	+
.	.	17

Frangula alnus

Padus avium

Ribes spicatum

Urtica galeopsifolia

Viburnum opulus

Ch Alnetea glutinosae

Alnus glutinosa

.	.	80
.	.	+

Solanum dulcamara

Ch Fagetalia sylvaticae

Номер в таблиці	1	2	3
Asarum europaeum	+	.	.
Galeobdolon luteum	5	30	.
Hepatica nobilis	+	+	.
Lathyrus vernus	.	+	.
Lilium martagon	+	.	.
Milium effusum	+	+	+
Paris quadrifolia	+	+	.
Polygonatum multiflorum	+	.	.
Pulmonaria obscura	+	.	.
Ch Quercus-Fagetea s.l.			
Aegopodium podagraria	+	.	.
Anemone nemorosa	.	+	.
Carex digitata	+	.	.
Corylus avellana	4	.	.
Epipactis helleborine	+	.	.
Melica nutans	.	+	.

Інші види

Ajuga reptans	+	.	.
Athyrium filix-femina	+	+	20
Betula pendula	3	42	.
Carex remota	.	+	.
Cruciata glabra	+	.	.
Deschampsia caespitosa	.	.	+
Dryopteris carthusiana	+	+	+
Dryopteris dilatata	.	.	+
Euonymus verrucosa	.	+	.
Huperzia selago	.	+	.
Luzula pilosa	+	.	.
Majanthemum bifolium	5	+	.
Melampyrum nemorosum	.	.	.
Moehringia trinervia	.	.	+
Oxalis acetosella	+	10	.
Picea abies	.	9	.
Platanthera bifolia	.	+	.
Platanthera chlorantha	+	.	.
Polytrichum juniperinum	.	.	+
Ranunculus repens	.	+	.
Rubus caesius	.	.	3
Rubus idaeus	.	.	6
Rubus saxatilis	+	+	.
Scirpus sylvaticus	.	.	+
Sorbus aucuparia	+	.	.
Swida sanguinea	1	.	.
Thalictrum aquilegifolium	.	+	.

Розподіл дерев і кущів за висотою

Ярус дерев (>6,0 м)

Alnus glutinosa	.	.	80
Betula pendula	20	42	.
Carpinus betulus	56	34	.
Picea abies	.	9	.
Tilia cordata	10	.	.

Ярус чагарників (0,5-6,0 м)

Athyrium filix-femina	.	+	.
Betula pendula	+	.	.
Carpinus betulus	+	+	.
Corylus avellana	4	.	.
Frangula alnus	.	.	17
Milium effusum	.	+	.
Padus avium	.	+	.
Ribes spicatum	.	.	+

Номер в таблиці	1	2	3
Rubus idaeus	.	.	3
Sorbus aucuparia	+	.	.
Swida sanguinea	1	.	.
Ярус трав (<0,5 м)			
Betula pendula	+	.	.
Carpinus betulus	.	+	.
Euonymus verrucosa	.	+	.
Rubus caesius	.	.	3
Rubus idaeus	.	.	3
Sorbus aucuparia	+	.	.
Swida sanguinea	+	.	.
Vaccinium myrtillus	.	.	.
Viburnum opulus	.	+	.

Синтаксони:

1 – Tilio-Carpinetum calamagrostietosum

2 – Tilio-Carpinetum stachyetosum

3 – Fraxino-Alnetum

Автори, дата, розташування описів:

1 – Андрієнко Т.Л., 17.07.2004, кв. 12

2 – Андрієнко Т.Л., 19.07.2004, кв. 18

3 (1294) – Андрієнко Т.Л., 17.07.2004, кв. 57

Автори дякують О. П. Черноус за надані геоботанічні описи.

Список літератури:

1. Андриенко Т. Л., Шеляг-Сосонко Ю. Р. Растительный мир Украинского Полесья в аспекте его охраны. – Киев: Наук. думка, 1983. – 215 с.
2. Орлов О.О., Якушенко Д.М., Борисова О.В. Синтаксономія рослинності озера Біле (Рівнен. природ. заповідник) // Збереження та відтворення біорізноманіття природо-заповідних територій: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 10-річчю Рівненського природного заповідника (м.

Сарни, 11 – 13 черв. 2009 р.) / ред. кол.: М. Д. Будз та ін. – Рівне, 2009. – С. 258-266.

3. Фіторізноманіття заповідників і національних природних парків України. Ч.1. Біосферні заповідники. Природні заповідники / Колектив авторів під ред. В.А. Онищенко і Т.Л. Андрієнко. – Київ: Фітосоціоцентр, 2012. – 406 с.
4. Фіторізноманіття Українського Полісся та його охорона / Під заг. ред. Т.Л.Андрієнко. – К.: Фітосоціоцентр, 2006. – 316 с.
5. Iakushenko D., Borysova O. Plant communities of the class Charetea Fukarek ex Krausch 1964 in Ukraine: an overview // Biodiv. Res. Conserve. – 2012. – 25. – P. 75-82.

References:

1. Andrienko T.L., Shelyah-Sosonko Yu.R. Plant world of Ukrainian Polissia in terms of its protection. - Kiev: Naukova dumka, 1983. - 215 p.
2. Orlov O.O., Iakushenko D.M., Borisova O.V. Syntaxonomy of Bile Lake vegetation (Rivnensky Nature Reserve) // Conservation and restoration of biodiversity of protected areas: materials of International scientific and practical conference to the tenth anniversary of Rivnensky nature Reserve (Sarny, June 11-13, 2009) / M.D. Budz and others (ed.). - Rivne, 2009. - P. 258-266.
3. Phytodiversity of nature reserves and national nature parks of Ukraine. Part 1. Biosphere reserves. Nature reserves / Authors with V. A. Onyshchenko and T.L. Andrienko as editors. - K. Phytosociocentre, 2012.- 406 p.
4. Phytodiversity of Ukrainian Polissia and its protection / ed. by T.L. Andrienko. - K. Phytosociocentre, 2006. - 316 p.

VEGETATION OF BILOOZERSKA PART OF RIVNENSKY NATURE RESERVE

V.A. Onyshchenko, T.L. Andrienko, O.I. Pryadko.

The article deals with the classification of vegetation of a protected area in northwestern Ukraine. Data on 41 vegetation plots are provided. The analysis of these relevés together with literature data allows to distinguish 10 classes, 16 alliances and 27 associations. The largest areas are covered by plant communities of the classes Vaccinio-Piceetea and Scheuchzerio-Caricetea. Class Vaccio-Piceetea is represented mainly by pine forests associations Cladonio-Pinetum, Peucedano-Pinetum, Quercu-Pinetum, class Scheuchzerio-Caricetea – by alliances Sphagno-Caricion canescentis, Caricion canescenti-nigrae, Oxycocco palustri-Betulion pubescentis. Noteworthy is oligotrophic water association Isoëtetum lacustris of the Litorelletea uniflorae

Key words: Polissia, Polesie, mire, forest, aquatic, classification, vegetation, Ukraine

Одержано редколегією 20.03.2015